

PERUSOPETUKSEN AIHEKOKONAISUUDET

Perusopetuksen yleisten tavoitteiden ja tuntijaon
uudistustyöryhmän kokous 27.1.2010

Opetusneuvos Marja-Leena Loukola

Marja-Leena Loukola

Aihekokonaisuuksien määrittely vuoden 2004 perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa

- Kasvatus- ja opetustyön keskeisiä painoalueita, joiden tavoitteet ja sisällöt sisältyvät useisiin oppiaineisiin
- Kasvatusta ja opetusta eheyttäviä teemoja
- Niiden kautta vastataan ajan koulutushaasteisiin

- Aihekokonaisuudet on nimetty, niille on määritelty päämäärä, tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- Aihekokonaisuudet ovat normi

Ohje paikallisille opetussuunnitelman laatijoille ops-perusteissa

- Toteutetaan oppiaineissa oppilaan kehitysvaiheen edellyttämällä tavalla
- Sisältyy yhteisiin ja valinnaisiin oppiaineisiin, yhteisiin tapahtumiin, tulee näkyä koulun toimintakulttuurissa
- Aihekokonaisuuksien huomioon ottaminen oppiaineiden tavoitteissa ja sisällöissä vaihtelee
- Tavoitteiden ja sisältöjen jakaminen vuosiluokille jäi paikallisessa opetussuunnitelmatyössä tehtäväksi

Opas opetussuunnitelmien tekijöille

Aihekokonaisuudet perusopetuksen opetussuunnitelmassa, Marja-Leena Loukola (toim.), Opetushallitus 2004

- Kustakin aihekokonaisuudesta läpi perusopetuksen kulkeva oppimispolku
- Eri oppiaineet ottavat vastuun toteutuksesta, teemoja oppiaineiden yhteistyöhön
- Toimintakulttuuri tukemaan opetusta
- Hyödynnetään koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä
- Monia näkemyksiä kaikkien aihekokonaisuuksien toteutukseen

Aihekokonaisuudet (1-2)

1. Ihmisenä kasvaminen

Oppilaan kasvun tukeminen

Yhteisöllisyyteen kasvun tukeminen

2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Suomalainen ja eurooppalainen kulttuuri-identiteetti

Oma kulttuuri-identiteetti

Valmiudet kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja kansainvälisyyteen

Aihekokonaisuudet (3-4)

3. Viestintä ja mediataito

Monipuolinen viestintäosaaminen

Mediataidot

Viestintäteknisten välineiden käyttötaito

4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäyys

Yhteiskunnan toimijat

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Yritteliäisyys ja yrittäjäyys

Aihekokonaisuudet (5-6)

5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Ympäristötietoisuus ja ihmisen hyvinvointi

Kestävä elämäntapa

Tulevaisuusajattelu

6. Turvallisuus ja liikenne

Turvallisuus- ja terveystriskit

Toiminta onnettomuus- ja kriisitilanteissa

Väkivallattomuus

Liikennekäyttäytyminen

Marja-Leena Loukola

Aihekokonaisuudet (7)

Ihminen ja teknologia

Teknologian merkitys arkielämässä

Teknologian kehittäminen

Teknologian käyttö

Aihekokonaisuudet aiemmissä peruskoulun opetussuunnitelman perusteissa

Aihekokonaisuuksia nimetty koko peruskoulun ajan

- 1970 kaksi esimerkkiä, useita läpäisyperiaatteella opettavia, koontioppiaineita (ympäristöoppi, kansalaistaito)
- 1985 ohjeellisia aihekokonaisuuksia, toimintaa ohjaavia periaatteita ja koontioppiaineita
- 1994 ohjeellisia aihekokonaisuuksia
- 2004 aihekokonaisuudet normi

Opetussuunnitelmaseurannan tuottama tieto

2005 kokeilijoiden ops-analyysi

Puolet kouluista nimennyt oppiaineita, joissa aihekokonaisuutta käsitellään

2008 ops-seuranta

Tavoitteita ja sisältöjä käsitelty, siirretty oppiaineisiin
1/3 hahmottanut oppimispolkua oppiaineen sisään

Oppiaineiden välisen yhteistyö harvinaista

KytKentä toimintakulttuurin harvinaista

Tärkeysjärjestys, yhdistäminen, jako luokka-asteille

Tietostrategia tai ympäristöohjelma aihekokonaisuutena

Marja-Leena Loukola

Kansainvälistä vertailua

- Pyrkimys eheyttää opetusta on kansainvälinen ilmiö
- Läpäisevät teemat, avaintaidot, kompetenssit, didaktiset periaatteet, aihekokonaisuudet ...
- Oppiaineita käsitellään oppiaineryhminä, oppimisalueina

Yhteiskunnallisen keskustelun viestejä

- Eettisyyteen kasvaminen
- Toimintavalmiuksien kehittyminen
- Yhteiskunta oppimisympäristönä
- Ympäristötietoisuus ja kestävä elämäntapa
- Nuorten muut toimintaympäristöt ja koulu
- Mediaympäristöt, mediaosaaminen
- Kulttuuriosaaminen
- Talousosaaminen
- Demokratiakasvatus
- Hyvinvointi ja koulun ilmapiiri
- Osallisuuden ja kansalaisuuden kasvatus
- Globaalikasvatus

Marja-Leena Loukola

Loppupäätelmiä

- Aihekokonaisuuksilla haettu muutos on toteutunut hitaasti, koulut ovat eriarvoistuneet
- Mahdollisia syitä:
  - Aihekokonaisuuksille ei ole vuosiviikkotunteja
  - Ops - perusteiden riittämätön ohjaavuus
  - Aihekokonaisuuksien lukumäärä, laajuus ja erimitallisuus
  - Opettajien koulutus ja oppimateriaalit
  - Koulun johtaminen ja työn organisointi

Pohdittavaa

- Miten eheyttämiseen ohjataan ja missä (asetus/ ops - perusteet)
- Eheyttämisen keinot
- Aihekokonaisuuksien merkityksen selkiyttäminen
- Määrä ja yleisyys eri luokka-asteilla
- Mistä aikaresurssit
- Miten ohjausta voidaan tehostaa
- Valtakunnallisesti määriteltyjä / koulukohtaisia